

PREGOVOR

Onkologija je medicinska disciplina koja se bavi liječenjem malignih bolesti. Naziv dolazi od grčkih riječi onkos, što znači tumor, i logos, nauka, dakle, nauka o tumorima. Uobičajeni naziv karcinom dolazi od latinske riječi cancer, što je riječ grčkog porijekla, (karkinos) a opisuje širenje karcinoma poput rakovih klijesta.

Onkologija proučava molekularne mehanizme pojave malignih bolesti, uzima u obzir kliničke karakteristike pojedinih vrsta malignih bolesti i današnje oblike njihovog tretmana. Takođe se bavi neželjenim efektom onkološkog tretmana, suportivnih normi i palijativnom njegom onkoloških pacijenata.

Klinička onkologija je specifična klinička disciplina koja ujedinjuje više područja. Hirurško liječenje bolesnika sa malignomom, primjenu hemioterapije, zračenje te palijativnu - suportivnu terapiju koju takvi bolesnici trebaju u završnim stadijumima bolesti. Rijetko gdje se u medicini sreće tolika potreba za timskim radom. Onkologija je usko povezana sa nizom drugih srodnih nauka koje sudjeluju u multidisciplinarnom liječenju bolesnika oboljelog od maligne bolesti, kao što su hirurgija, interna medicina, neurologija, ginekologija, ortopedija, otorinolaringologija, urologija, dermatologija itd. Isto tako je povezana sa dijagnostičkim strukama koje dijagnostifikuju malignu bolest -citologija, patologija, radiologija, medicinska biohemija te nuklearna medicina. Ravnopravne članove tima povezuju krajnji zajednički cilj, a to je što više pomoći bolesniku sa malignom bolesti.

Veliki napredak postignut je u zadnjih desetak godina u sprečavanju, ranom otkrivanju i liječenju malignih bolesti. Taj napredak je nastao upravo zahvaljujući mnogim naučnim spoznajama i otkrićima u sklopu bazičnih medicinskih nauka. Prije svega, tu možemo zahvaliti molekularnoj biologiji, genetici i imunologiji. Sva ta otkrića daju novi pogled na procese nastanka, rasta i širenja karcinoma. Najnoviji terapijski pomoci desili su se upravo zahvaljujući velikom napretku u bazičnim istraživanjima. U ovom dinamičnom području, kao što je onkologija, promjene su stalne te je neophodan multidisciplinarni rad. Neophodna je ravnopravna saradnja svih disciplina uključenih u proces dijagnostike, praćenja i istraživanja malignih bolesti da bi se zajedničkim trudom došlo do daljeg pomaka u liječenju karcinoma te same dobrobiti bolesnika.

Ovaj udžbenik je nastao kao plod zajedničkog rada i znanja zaposlenih u Klinici za onkologiju koja ima dugu tradiciju u liječenju malignih bolesti te je od svog osnivanja predvodnik novih terapijskih pristupa u liječenju malignih bolesti.

U dijelu udžbenika Osnovi onkologije, koji je podijeljen kroz poglavlja, strukturirano se student upoznaje sa osnovama onkologije, osnovama epidemiologije, biologiji nastanka karcinoma, dijagnostikom i liječenjem karcinoma.

U dijelu udžbenika pod nazivom Specijalna onkologija prikazana su dosadašnja saznanja o karcinomima po lokalizacijama i ukazano je na zdravstveni, socijalni, psihološki problem koji oni donose.

Kroz treći dio udžbenika koji se bavi palijativnom zdravstvenom njegom, obrađujući osnovna načela palijativne njege, klinički pristup terminalnom bolesniku te medicinsku etiku pokušalo se integrisati u što jasniju problematiku palijativne medicine.

Svrha ovog udžbenika je objediniti ogromno teoretsko i praktično znanje koje je dugi niz godina prikupljano u borbi protiv karcinoma. Na ovaj način teži se pomoći studentima medicine i ljekarima drugih specijalnosti u razumijevanju problema vezanih za bavljenje ovom vrlo specifičnom granom medicine.

Banjaluka, maj 2023.

Autor
Prof. dr sc. Željka Cvijetić